

NATUURBALANS 2000 VAN RIVM EN DLO

Maatregelen tegen vermesting en verdroging blijken onvoldoende

De kwaliteit van de helft aan natuuroppervlak zal ook over 20 jaar nog onvoldoende zijn. De aanleg van groene (waterrijke) gebieden rond stedelijke uitbreidingen stagneert, omdat daarvoor onder meer te weinig geld beschikbaar gesteld wordt. Verder haalt Nederland ook dit jaar de doelstellingen wat het terugdringen van vermesting van (oppervlakte)water en de verdroging betreft niet. Tot deze conclusies komt de Natuurbalans 2000 van het Natuurplanbureau, het samenwerkingsverband van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu en de Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek.

De Natuurbalans, waaraan dit jaar ook is meegewerkt door het Rijksinstituut voor Kust en Zee en het Rijksinstituut voor Integraal Zoetwaterbeheer en Afvalwaterbehandeling, beschrijft de ontwikkeling van natuur, bos en landschap in relatie tot maatschappelijke middelen en het gevoerde overheidsbeleid. De uitvoering van het huidige beleid voor vermesting en verzuring zorgt voor aanzienlijke verbeteringen van de milieucondities voor de natuur. Desondanks zal voor ongeveer de helft van de oppervlakte natuur in 2020 het niveau van verzuring en vermesting te hoog zijn om de door de provincies gewenste natuurkwaliteit te bereiken.

Als gekeken wordt naar trends voor verzuring, ontstaat het volgende beeld: van 1980 tot 1999 is de gemiddelde depositie van potentieel verzurende stoffen met bijna 50 procent gedaald. De gemiddelde depositie, uitgedrukt in zuurequivalenten per hectare, ligt vanaf 1995 op ongeveer 4000. Voor vorig jaar was dat ongeveer 3600. De tendens is dus goed, maar de doelstelling van 2400 voor dit jaar wordt niet gehaald.

Niet effectief

De verbeteringen in verdroogd gebied zijn gering. In totaal zal rond 2020 nog tweederde van de 330.000 hectare grondwaterafhankelijke natuur verdroogd zijn. Daarom is, naast een intensivering van het huidige verdrogingsbeleid, een andere aanpak van belang. Op dit moment ligt de nadruk vaak op aanpassingen binnen een lokaal natuurgebied, of maatregelen op bedrijfsniveau,

zoals het vergroten van de slootafstand en het (meer) op maat beregenen. Maar omdat de knelpunten voor grondwaterafhankelijke natuur zich verspreid voordoen in een heel stroomgebied, verdient een regionale, bron-gerichte aanpak de voorkeur, aldus RIVM en DLO.

De overheid heeft doelstellingen geformuleerd voor de bestrijding van verdroging. Dit jaar zou 25 procent van het verdroogde areaal, dat in totaal ongeveer 60.000 hectare groot is, moeten zijn hersteld. Volgens een recente inventarisatie is de totale oppervlakte verdroogd gebied afgenomen met ongeveer 100.000 hectare, waarvan het grootste gedeelte in Overijssel en Noord-Brabant ligt. Deze

De waterlobelia, die voorkomt in vennen, heeft veel profijt van het verbeteren van de waterkwaliteit door gebiedsgerichte maatregelen. (foto: J. v.d. Kam)

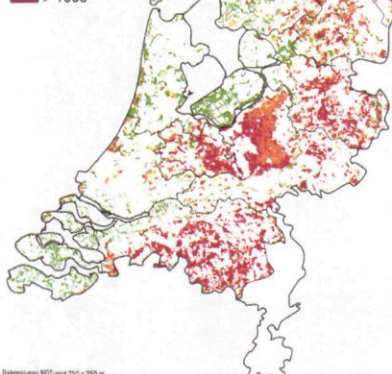
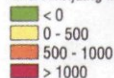
afname is echter niet het gevolg van genomen maatregelen, maar vrijwel alleen van voortschrijdende inzichten welke gebieden wel of niet verdroogd zijn. De doelstelling van 25 procent herstel van verdroogd gebied is niet gehaald, slechts in drie procent van het gebied is herstel gerealiseerd. Daarmee is het areaal hydrologisch hersteld gebied natuurgebied toegenomen van ongeveer 10.000 hectare in 1998 tot ongeveer 15.000 hectare nu.

De waterkwaliteit van de Nederlandse wateren is de afgelopen decennia verbeterd. Van de meeste bekende schadelijke stoffen, zoals zware metalen, PAK en PCB, is de concentratie in het water gedaald. De ingezette daling lijkt nu echter minder te worden. Een paar zware metalen, zoals koper, zink en nikkel, overschrijden nog steeds het

De huidige overschrijding van de stikstofneerslag (links) en de verwachte overschrijding in 2020 (rechts).

Huidige overschrijding stikstofdepositie

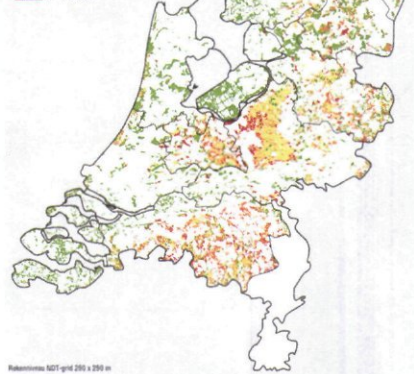
Overschrijding in mol/ha per jaar

Natuurplanbureau 1997-grd 250 x 250 m

Verwachte overschrijding stikstofdepositie

Overschrijding in mol/ha per jaar

Natuurplanbureau 1997-grd 250 x 250 m

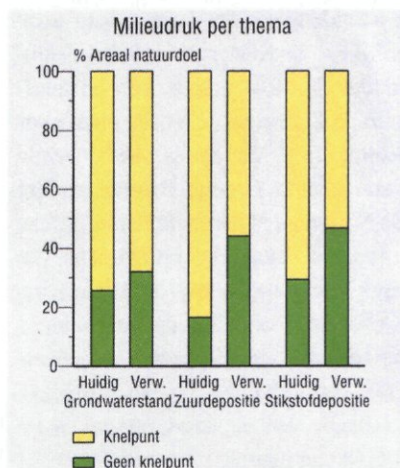
Maximaal Toelaatbaar Risico (MTR) niveau in rijkswateren. De lager liggende streefwaarden worden ruim overschreden. De concentratie PAK's in de waterbodem is op veel plaatsen te hoog, en deze concentratie daalt niet verder. Ook de concentratie van PCB's en een aantal (verboden) organochloorverbindingen zijn nog niet op het niveau van de streefwaarden.

In regionale wateren zijn bestrijdingsmiddelen nog steeds een groot probleem. Op meer dan de helft van de meetpunten wordt niet voldaan aan de MTR-norm.

De aandacht verschuift naar andere stoffen dan de traditionele vervuilers. Zo wordt nationaal en internationaal meer aandacht besteed aan minder bekende stoffen die invloed kunnen uitoefenen op de hormoonhuishouding van dieren. De voorlopige indruk is dat hormoonontregelende stoffen in Nederlandse wateren regelmatig waargenomen worden, maar nog niet hebben geleid tot drastische effecten op ecosystemen (zie ook 'Water in Beeld' op pagina 4).

Natte Hart

Voor de meren in het Natte Hart (IJsselmeer, Markermeer en de Randmeren) heeft Rijkswaterstaat op basis van de vierde Nota waterhuishouding een ecologische koers geformuleerd, die uitgaat van herstel van de natuurlijkheid en het wegnemen van ecologische barrières. In de praktijk zijn de afgelopen tien jaar op diverse plaatsen rond het IJsselmeer grote en kleine projecten uitgevoerd met als doel het versterken van de natuurwaarden van het gebied. Volgens de Natuurbalans ontbreekt voornamelijk een samenhangend beeld van die projecten. Het merendeel betrof zandopspuitingen of het juist ondieper maken, gericht op het ontwikkelen van moeras- en overmilieu's, het verzachten van abrupte overgangen

Percentage van het areaal natuurdoeltypen waarop de kritische milieudruk wordt over- of onderschreden en de verandering daarin tussen de huidige situatie en die rond 2020. Voor grondwater is alleen het areaal natuur beschouwd dat afhankelijk is van grondwater.

tussen land en water en het stimuleren van ecologische verbindingen.

Voor het gevoerde beleid voor verbetering van de waterkwaliteit in het Natte Hart laat positieve effecten zien, niet alleen voor waterplanten, maar ook voor watervogels.

Voor het rivierengebied voorziet de EHS op termijn een uitbreiding van ruim 25.000 hectare natuur. In het buitendijkse gebied van de rivieren is een groot aantal voor de natuur belangrijke projecten in gang gezet, vooral langs de Waal, Rijn, Lek en Merwede. Een deel van deze projecten verkeert nog in de planfase, een ander deel is in uitvoering en een gedeelte is al gerealiseerd. Ook hier geldt, net als bij het Natte Hart, dat een samenhang tussen de verschillende projecten ontbreekt, aldus de schrijvers van de Natuurbalans. ◀

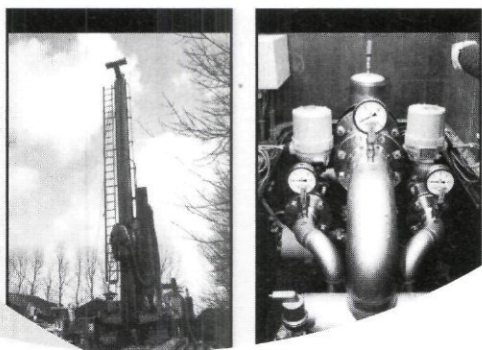
VEWIN teleurgesteld over Kamerbesluit bestrijdingsmiddelen

De Vereniging van Exploitanten van Waterleidingbedrijven in Nederland (VEWIN) is uitermate teleurgesteld over het besluit van de Tweede Kamer om een aantal bestrijdingsmiddelen voorlopig te blijven gedogen. Een aantal 'onmisbare' gewasbeschermingsmiddelen mag voorlopig nog door boeren worden gebruikt. De VEWIN beraadt zich over verdere maatregelen.

De boeren en tuinders zeggen dat het voor deze bestrijdingsmiddelen niet mogelijk is om alternatieven te ontwikkelen. Zij pleitten ervoor de middelen, die inmiddels verboden waren, te blijven gedogen. De Tweede Kamer stemde daar mee in, met 73 stemmen voor gedogen en 72 tegen.

Een woordvoerder van de VEWIN noemt de uitslag een "zwarte teleurstelling" en spreekt over "wonden likken". Samen met de Stichting Natuur en Milieu, en mogelijke andere belanghebbende partijen, gaat ze in de komende weken de mogelijkheden na om het gebruik van de bestrijdingsmiddelen alsnog tegen te gaan. Zo kan een rechtszaak bij het Europees Hof worden aangespannen, of kan in Brussel worden aangedrongen op een verbod. Overigens besluit het College voor Toelating van Bestrijdingsmiddelen (CTB) in laatste instantie over de onmisbaarheid van deze gewasbeschermingsmiddelen. Dit kan echter nog wel een jaar duren. Tot die tijd gedogen staatssecretaris Faber en minister Pronk de middelen in ieder geval. ◀

advertentie

Had je maar...

alles van bodem, grondwater tot bron in één hand!

Wij, de specialisten van Haitjema nemen graag en deskundig de totale zorg voor bodem, watervoorziening en waterwininstallatie van u op ons, en houden deze voor u in de hand.

Grondboorbedrijf Haitjema B.V. is gespecialiseerd in:

- diepe boringen
- waterwinputten
- energieopslag
- onderhoud
- bodemonderzoek
- bronbemaling

Wisseling 10, Postbus 109, 7700 AC Dedemsvaart tel.: 0523-612061 fax: 0523-615950 e-mail: info@haitjema.nl internet: www.haitjema.nl